

TORSDAG 29. OKTOBER 2020

Nytt poengtap for Øygarden

BA

BERGENSAVISEN

ØKER
MEST I
BERGEN

**KOMMUNEN HAR
ANSATT TUSEN NYE
DE SISTE FIRE ÅRENE:**

HER HAR DE BLITT FÆRRE

SIDE 8 OG 9

ÆRLIG MJELDE OM NEDRYKKS- SPØKELSET

SIDE 42 OG 43

Høyre misfornøyd med
koronaplanleggingen:

KRANGLER OM NATO- HALLEN I SENTRUM

SIDE 4 OG 5

Samfunnet svikter de psykisk syke

Christine
Lingjærde,
påørende

SIDE 12 OG 13

Knalltilbud

i 100-vis av
butikker

byDAGER

29.-31. OKTOBER. TO TIMER GRATIS PARKERING
I KLOSTERGARASJEN OG BYGARASJEN.
SE ALLE TILBUDENE I DAGENS BA.

BERGEN
SENTRUM

Har endringer i lov om psykisk helse

Christine Lingjærde mener samfunnet svikter de med psykisk sykdom. Hun forteller at manglende oppfølging ofte får tragiske konsekvenser.

KAI FLATEKVÅL
og EMIL W. BREISTEIN
nyhet@bs.no

DETTE TRENGER PASIENTENE

- Kontakt med fastlege
- Kontakt med spesialhelsetjenesten i kommunen
- Sosionomhjelp
- Bolig og hjelp til økonomi
- Aktivitetstilbud som for eksempel hos psykiatriliansen
- Støttekontakt
- Hjelp til å involvere familien

tene var tilregnelige. Problemet nå er at pasientene ikke får den oppfølgingen de trenger når de blir skrevet ut av sykehuset.

Hun mener at det aller viktigste er å finne et egnet bosted, ettersom mange av pasientene med psykiske lidelser ikke er i stand til å bo for seg selv. De trenger oppfølging av fastlege, spesialisthelsetjenesten og mange andre offentlige etater.

- Svikter det offentlige denne pasientgruppen?

- Jeg vil ikke si svikter. Jeg vil si at det offentlige misforstår situasjonen og alvorlighetsgraden. Man misforstår graden av behov for oppfølging. Det som ofte skjer etter at en pasient er utskrevet av et psykiatrisk sykehus, er at vedkommende ikke har noe nettverk. Det er når de står ute i samfunnet at runddans begynner, sier Lingjærde.

Lederen for mange frustrerte pårørende forteller om situasjoner der flere har pasienter med sterke psykiske lidelser boende hjemme hos seg.

- Foreldre har svært syke barn boende hjemme hos seg. Mange er redde for sine egne.

1910 døde pasienter

Selv-mord i psykisk helsevern er dessverre ikke et ukjent fenomen. I en rapport hentet fra Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging (NSSF), «1910 døde pasienter», taler tittelen for seg selv.

- Det totale antallet personer som døde i selvmord i løpet av ett år etter kontakt med psykisk helsevern eller tilgrensende tjenester var 1910. Tallet tilsvarer mer enn ett selvmord annenhver dag, sier Martin Ø. Myhre.

Han er rådgiver for Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Tidsepoken for denne studien, der Myhre var prosjektrådgiver, var fra 2008 til 2015.

- De nevnte selvmordene skjedde både under

innleggelse, etter utskrivelse fra døgntilrettelagt, under pågående poliklinisk kontakt og etter avsluttet slik kontakt, sier Myhre til BA.

Støtteforeningen LPP ønsker at staten skal innføre strengere kontroll med hva kommunene gjør av oppfølging for pasienter med psykisk sykdom.

- En må opprette faste prosedyrer for at samhandlingsreformen blir gjennomført. En må informere alle som skal håndtere mennesker med psykisk sykdom, og man må ha streng kvalitetskontroll og rapportere avvik. Parkerer man feil, får man en bot. Men når loven blir brutt ved at pasienter ikke får den hjelpen de trenger, og i verste fall tar sitt eget liv, får det ikke konsekvenser. Derfor må avvik rapporteres og loven må håndheves, sier Lingjærde.

- Blir problemstillingene med mennesker med psykiske lidelser skjøvet bort?

- Psykiske lidelser er mer tabubelagt enn fysiske sykdommer. Mange sier at «dette gjelder ikke meg». Å miste kontroll over sin fornuft og sine handlinger skremmer folk, og derfor vil man ikke forholde seg til det. Alle har en psykisk helse. Det finnes mange former for psykisk sykdom, om den er kronisk eller forbigående, alvorlig eller mindre alvorlig, sier hun.

Hun setter spørsmålstegn ved hvorfor vår psykiske helse skal ha lavere status enn fysisk helse.

- Uansett diagnose, har pårørende og pasienter rett til behandling, støtte og oppfølging. Jeg forstår ikke hvorfor pårørende og pasienter innen psykisk sykdom skal kjempe en evig kamp for å få sine rettigheter innfridd på lik linje med andre. Hvorfor fører brudd på pasientenes og pårørendes rettigheter sjelden til strafferettslige konsekvenser innen psykisk helse, spør Lingjærde før hun legger til:

- Mennesker med psykiske lidelser er ikke monstre. De er syke som trenger hjelp.

- Mennesker lidelser er ikke De er syke

KJEMPER: Christine Lingjærde er leder for pårørende foreningen LPP Bergen. Hun forteller om en

Lingjærde er leder for LPP Bergen (Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse). Hun har selv erfart på kroppen hvordan det er å være pårørende til en som er syk.

Gammelt problem

Den siste tiden har det vært hektisk for lederen for LPP i Bergen. Den tunge jobben med å støtte pårørende og gjøre livet bedre for dem og pasientene er kronglete og til tider frustrerende.

- Det som er kjerneproblemet, ligger mange år tilbake, mener hun, og sikter til samhandlingsreformen fra 2012 (se faktaboks).

- Færrest mulig skal være på langtidsopphold på sykehus, og veldig mange utskrives altfor tidlig. Deretter skal kommunale tjenester følge tett opp i samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Det fungerer dårlig for personer med alvorlig psykisk sykdom fordi oppfølging og samarbeid ikke er tette nok, sier Lingjærde.

Pasienter kan i verste fall bli satt på gaten, uten noe nettverk rundt seg. Mange går tilbake til sine pårørende som er verken informert eller forberedt. Andre drar rett tilbake til rusmiljøet sitt, og en stor gruppe tyr til desperate handlinger, der en del tilfeller velger å avslutte livet.

- Dette er de kalde fakta, sier Christine Lingjærde.

Verre de siste årene

Mange som blir utskrevet for syke til å kunne ta vare på seg selv.

- Slik har det alltid vært, men de siste årene har det blitt verre, sier Lingjærde.

Hun legger «skylden» på samhandlingsreformen og lovendringen om psykisk helsevern i 2017.

- Lovendringen ble til fordi man skulle møtekomme klagen på bruk av tvang selv når pasien-

SAMHANDLINGSREFORMEN

■ Samhandlingsreformen fra 2012 er en reform av helse- og sosialtjenestene i Norge, som ble presentert av daværende Helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen i Jens Stoltenbergs andre regjering.

■ Samhandlingsreformens kjerne er «rett behandling – på rett sted – til rett tid».

■ Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 6 forplikter kommuner og helseforetak til å inngå samarbeidsavtaler for å bidra til at pasienter og brukere mottar et

helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester.

■ Minimumskravene til innholdet i avtalene er med på å sikre nødvendig samhandling mellom kommuner og sykehus. Partene kan inngå samarbeidsavtaler om mer enn det som er minstekra-

vene, f.eks. kan de inngå avtaler om spleiselag (ambulante tverrfaglige team, lokalmedisinske sentre, tjenester i hjemmet og lignende) når det gir en bedre løsning for pasientene.

Helsevern gitt oss et farligere samfunn?

Ker med psykiske ikke monstre. som trenger hjelp.

● I en serie artikler ser BA nærmere på trenden med flere volds- og trusselhendelser i Bergen.

● Stadig flere saker politiet må håndtere er relatert til psykiatri eller rus, ofte en kombinasjon av disse.

● Legevakten i Solheimsviken har sett seg nødt til å ha vektere døgnet rundt for å beskytte de ansatte og pasientene som kommer inn.

● Både politiet og helsevesenet peker mot en lovendring for tre år siden. Da ble loven om psykisk helsevern endret, og man fremhevet pasientenes rettigheter når det kommer til tvangsbehandling innen psykiatrien.

● De fleste BA har snakket med av politi, helsevesen og psykiatriske fagfolk peker mot den såkalte samtykkekompetansen, som gjør det mye vanskeligere å tvangsinnlegge pasienter med psykisk sykdom.

● Nå ber flere av samfunnets førstelinjekjemper om at en ser nærmere på loven. Spørsmålet vi stiller er om samfunnet er blitt et farligere sted å være, og får pasientene som trenger det, den behandlingen som kan gjøre dem bedre?

hard kamp for at mennesker med psykisk sykdom skal få det de har rett på.

BA-SERIE: De andre artiklene i denne serien sto på trykk lørdag 24. oktober, mandag 26. oktober og onsdag 28. oktober. Dette er den fjerde artikkelen.